

POMYSŁÓW NA WYDARZENIA

EUROPEJSKIE
DNI **2017**
DZIEDZICTWA

DZIEDZICTWO | NATURA
KRAJOBRAZ MOŻLIWOŚCI

Europejskie Dni Dziedzictwa (EDD), wspólna inicjatywa **Rady Europy** oraz **Komisji Europejskiej**, to **najczęściej obchodzone przez obywateli Europy, otwarte dla wszystkich imprezy i wydarzenia kulturalne**. Ogólnoeuropejski charakter tych wydarzeń zbliża ludzi do siebie, podkreśla wymiar europejski oraz wartości dziedzictwa kulturowego w 50 państwach sygnatariuszach **Europejskiej konwencji kulturalnej**. Każdego roku organizuje się ponad 70 000 imprez z myślą o szerzeniu świadomości wspólnego dziedzictwa Europy oraz ciągłej potrzeby jego ochrony, jak również w tym celu, by tworzyć wspólne doświadczenia dziedzictwa kulturowego, promować integrację wszystkich członków społeczeństwa oraz wspierać kreatywność i wyobraźnię.

W tegorocznej edycji #EHDs celebруем nierozzerwalne związki ludzi i natury pod wspólnym hasłem: **„Dziedzictwo i natura: krajobraz możliwości”**. Nacisk położono na wartości dziedzictwa ucieleśnione w naturze oraz na stopniu, w jakim środowisko kształtuje życie ludzkie i style życia, a także na jego wpływ na samopoczucie oraz dobrobyt społeczno-ekonomiczny ludzi.

Imprezy odbywające się codziennie w miejskich obszarach przyrodniczych, ogrodach historycznych, rezerwatach narodowych, na podwórzach budynków, w parkach narodowych, na obszarach biotopów wchodzących w skład dziedzictwa naturalnego, na obszarach chronionych; codzienne oraz wyróżniające się krajobrazy pomogą ludziom nawiązać więź z przyrodą oraz poznać jej różnorodność i walory kulturowe.

Europejskie Dni Dziedzictwa mają zaszczyt przedstawić **101 Pomysłów na Imprezy**, jakie można zorganizować w społeczności lokalnej, aby podkreślić relacje ludzi z ich bezpośrednim otoczeniem, pokazać, w jaki sposób przyroda i ludzie są ściśle ze sobą związani, oraz zwrócić uwagę na konieczność ochrony przyrody, dziedzictwa oraz krajobrazu dla przyszłych pokoleń.

101
POMYSŁÓW NA
WYDARZENIA

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA 2017

1-15

1. Niech przyroda dookoła odzyska swój blask! – **zorganizuj dzień sprzątania** oraz otaguj zdjęcia „przed” i „po” **hasztagiem #EHDs na Facebooku i Twitterze** – najlepsze zdjęcie może wygrać specjalną nagrodę Europejskich Dni Dziedzictwa!

2. Wskocz do globalnego pociągu „**powrotu do natury**” – ogłoś w swojej społeczności dzień wolny od Internetu/technologii!

3. Nawiąż kontakt ze swoją lokalną grupą **skautów/organizującą biegi na orientację/survivalową** i przenieś ich zajęcia na grunt społeczności lokalnej.

4. Dołącz do **konkursu Twórców Dziedzictwa Kulturowego**, organizowanego w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, i motywuj dzieci oraz młodzież do przyjęcia aktywnej roli w ich środowisku kulturowym – teraz i w przyszłości. Zadanie polega na tym, aby znaleźć miejsce lub obszar przyrodniczy o interesującej historii, a następnie podzielić się tą historią z całą Europą. Konkurs zaczyna się 9 lutego 2017, a kończy 10 grudnia 2018 roku. Aby uzyskać więcej informacji, skontaktuj się z jep-ehd@coe.int.

5. **Troska o zwierzęta domowe** to część Twojej kultury – zorganizuj wydarzenie we współpracy z **lokalnym schroniskiem** i podziel się wiedzą z ludźmi dookoła.

6. Zorganizuj wydarzenie polegające na obserwacji ptaków/owadów i **policz „zagrożone gatunki”** występujące w Twojej okolicy.

7. **Zaopiekuj się obszarem chronionym** lub miejscem istotnym z punktu widzenia bioróżnorodności w Twojej społeczności lokalnej.

8. Dołącz do akcji obserwowania przyrody „**Autumn Watch**” i prowadź rejestr napotkanych po raz pierwszy gatunków.

9. Zorganizuj warsztat i dowiedz się, **jak stworzyć miniaturowy ogród warzywny** na parapecie okiennym.

10. Na czym polega odpowiednie **dbanie o dzikie zwierzęta w miesiącach letnich/zimowych**? Dowiedz się więcej o hibernacji i estywacji.

11. Zorganizuj wydarzenie wokół zagadnienia **recyclingu / kompostowania** i załóż lokalne składowisko kompostu.

12. Dowiedz się więcej o **tradycyjnych lekach, homeopatii i naturalnych środkach leczniczych** stosowanych na Twoim obszarze/w Twojej kulturze.

13. **Kim jesteś?** Zorganizuj zabawną imprezę dla dzieci o tematyce: Co odróżnia ludzi od innych stworzeń? Co nosimy w genach?

14. Czy w Twojej okolicy znajduje się jakiś obszar powszechnie uznawany za cechujący się wyjątkowymi walorami? Na pewno tak! Zbadaj, w jaki sposób krajobraz (według definicji **Europejskiej Konwencji Krajobrazowej**) jest istotnym elementem stanowiącym o jakości życia człowieka. Sprawdź, jakie cztery kryteria są brane pod uwagę przy przyznawaniu **Nagrody Krajobrazowej** Rady Europy!

15. Zaplanuj **warsztat fotografowania przyrody**, a po nim spacer w celu wykonania zdjęć.

16. Jaka jest rola pogody w przyrodzie i dziedzictwie? Zorganizuj warsztat, podczas którego powstanie **Wasza własna stacja meteorologiczna**, i przygotuj wystawę w lokalnej bibliotece/centrum sztuki.

17. Zorganizuj **zabawę** z udziałem latawców, balonów na ogrzane powietrze, paralotni lub windsurfingu.

18. Zorganizuj **bibliotekę opowieści ludzi w okolicznym parku** i podziel się ich przekazami na temat lokalnego dziedzictwa.

19. Ile wart jest miód? Pokaż historię **pszczelarstwa** od najdawniejszych czasów oraz zmiany, które zaszły w ostatnich latach. Podkreśl ten **niematerialny aspekt dziedzictwa kulturowego**.

20. Przygotuj wykład na temat różnych zastosowań **wosku pszczelego** na przestrzeni czasu i historii lub **zorganizuj pokaz pszczelarstwa** wspólnie z lokalną grupą pszczelarzy.

21. Przeprowadź lokalną kampanię społeczną mającą na celu **ograniczenie zużycia plastiku** i dowiedz się więcej o jego nieszkodliwych dla klimatu i środowiska naturalnego alternatywach.

22. Stwórz **sensoryczną wystawę różnych zapachów** występujących w okolicznej przyrodzie.

23. Czy zastanawiałeś się kiedyś nad rolą przyrody w regionalnych **baśniach, podaniach i legendach**? Opowiedz dobrze znaną, miejscową legendę, nie zawierając w niej odniesień do przyrody / dziedzictwa i zobacz, jaką różnicę stwarza to w jej odbiorze.

24. Zorganizuj **tradycyjny dzień „tańca deszczu”** i sprawdź, czy podobne zdarzenia miały przed stuleciami miejsce na Twoim obszarze.

25. Pracując wspólnie ze swoją lokalną wspólnotą **posadź drzewo, jako pomnik przyrody** dla przyszłych pokoleń. Pamiętaj, by zaangażować w ten projekt dzieci. Opowiedz im o różnych rolach drzew (drzewa we folklorze, drzewa jako strażnicy przyrody, drzewa jako źródło pożywienia).

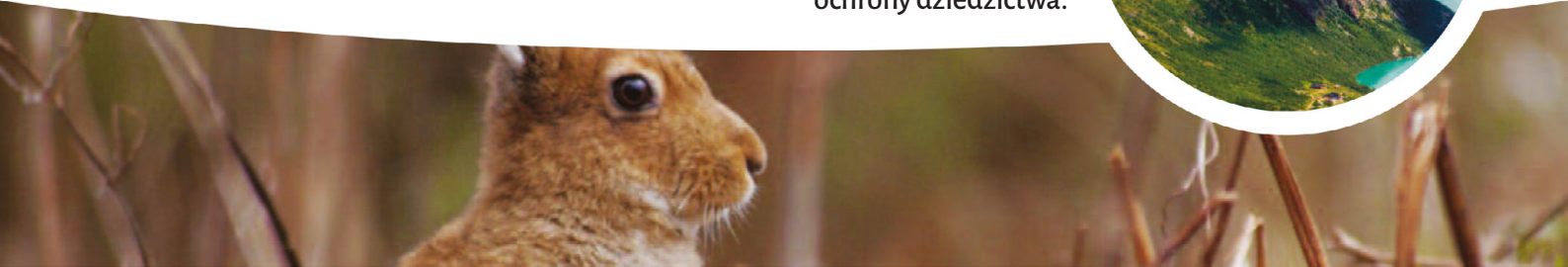
26. Zorganizuj **warsztat dendrologiczny** i poszerz świadomość ludzi na temat starych drzew, będących pomnikami jednocześnie przyrody i kultury. Podejmij współpracę z lokalną dyрекcją Lasów Państwowych lub muzeami nauk przyrodniczych.

27. Rozejrzyj się dookoła i **wskaż pięć gatunków ptaków** występujących w Twojej okolicy.

28. Zorganizuj dzień **gier miejskich – śladami historii** – i opowiedz uczestnikom o pomnikach przyrody znajdujących się w Twoim mieście. Pamiętaj, aby przygotować na trasie różne stacje i zadania do wykonania.

29. Ciesz się **magią wody!** Przygotuj wystawę przedmiotów używanych do przenoszenia i korzystania z wody w Twojej okolicy na przestrzeni ostatnich 500 lat.

30. Zorganizuj **wyprawę odkrywczą** do miejskiego obszaru przyrodniczego, rezerwatu narodowego, parku narodowego lub biotopu wchodzącego w skład dziedzictwa naturalnego, zarządzanych przez okolicznych mieszkańców i zawodowych specjalistów ds. ochrony dziedzictwa.

31. Zaprosz miejscowych rzemieślników do przeprowadzenia pokazu, podczas którego publiczność pozna **lokalne umiejętności i praktyczną wiedzę związaną z przyrodą** (lasy, rolnictwo, korzystanie z wody, pokłady soli).

32. Zorganizuj wydarzenia prezentujące **rodzime dziedzictwo kulturowe** związane z zasobami naturalnymi (piece, młyny, regionalne muzea przyrody i nauki).

33. Które z **lokalnych mitów i legend** są związane z przyrodą? Czy w mitach i legendach o Waszym pochodzeniu występuje jakieś stworzenie mitologiczne? A może straszy się nim dzieci? Wykorzystaj **sekretną symbolikę przyrody zawartą w lokalnych opowieściach**.

34. Czy jakiś przedstawiciel **lokalnej fauny** występuje wyłącznie na Twoim obszarze? Dowiedz się tego i zorganizuj quiz, żeby sprawdzić wiedzę uczestników na ten temat.

35. Propaguj jeden **element przyrody, ważny dla Twojej społeczności**, taki jak np. rzeka lub stare drzewo.

36. Czy znasz jakieś **europejskie fora wymiany gatunków fauny i flory, lub umiejętności i wiedzy przyrodniczej**, między Twoim obszarem a innymi regionami/ państwami? Podziel się tym z nami za pomocą hashtagów **#EHDs** na Facebooku i Twitterze, a będziesz mieć szansę na **specjalną nagrodę programu EDD**.

37. Zaprezentuj **innowacyjną formułę uczestniczenia** mieszkańców Twojego regionu w procesie oznaczania, badania, interpretowania, ochrony, konserwacji i przedstawiania przyrody, krajobrazów i terytoriów.

38. Zorganizuj **konkurs budowania klockami** dla dzieci. Zbudujcie zwierzę lub roślinę występującą w okolicznym środowisku, lub replikę rodzimego krajobrazu.

39. Zaprezentuj przykłady **pozytywnego wpływu przyrody na społeczeństwo** i vice versa, wpływu społeczeństwa na przyrodę, tworzenia krajobrazów kulturowych.

40. Zorganizuj **wstęp wolny** do szklarni botanicznych, kolekcji muzealnych i innych instytucji zajmujących się dziedzictwem i przyrodą.

41. Czy **masowa turystyka** może być niebezpieczna dla zasobów naturalnych oraz dziedzictwa? Zorganizuj **wydarzenie promujące atrakcje dla turystów**, w duchu zrównoważonego rozwoju i odpowiedzialności za środowisko naturalne.

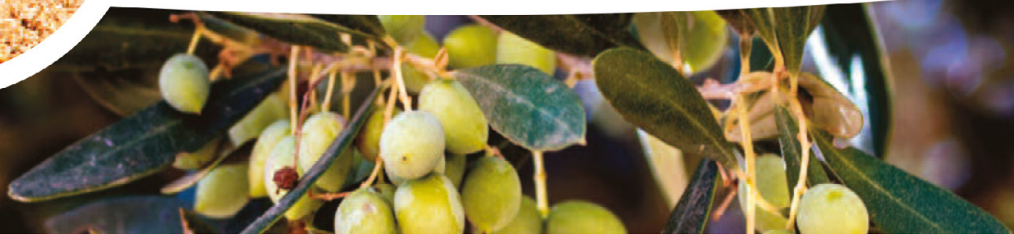
42. Zorganizuj **pokazy rzemiosła i warsztaty**, np. dekarstwa, **tworzenia żywopłotów**, budowania ścian i murów z gliny.

43. Za pomocą **map występowania i list kontrolnych** sprawdź, ile gatunków roślin, owadów, ptaków i zwierząt występuje w Twoim obszarze.

44. Zaplanuj **zwiedzanie muzeów z przewodnikiem**, aby dowiedzieć się więcej o przyrodzie w sztuce.

45. Zorganizuj **warsztaty muzyczne/koncerty** i dowiedz się więcej o przyrodzie w muzyce.

46. Zorganizuj inicjatywę z udziałem **osób, które zajmują się zawodowo ochroną przyrody** i szerzeniem świadomości na temat zarządzania ryzykiem i możliwymi sposobami współdziałania mieszkańców w zakresie **największych zagrożeń** i zmian klimatycznych.

47. Namaluj **mural bioróżnorodności**. Skontaktuj się z władzami gminy, szkołami i przedsiębiorstwami w celu znalezienia odpowiedniej lokalizacji.

48. Załóż stanowisko archeologiczne i zbadaj **rolę przyrody w przebiegu ewolucji** ludzkich osad.

49. Zastanawiałeś/aś się kiedyś nad wpływem człowieka na zasoby naturalne, wywieranym poprzez stworzone przez niego narzędzia i maszyny? Zaprezentuj swoje **dziedzictwo przemysłowe i techniczne** w relacji z przyrodą.

50. Zorganizuj grę polegającą na „zbieraniu” **przyrodniczych selfie**. Przygotuj listę zdjęć, jakie uczestnicy muszą zrobić sobie np. z dębem, ślimakiem, konkretnym krajobrazem w tle itp.

51. **Jedzenie, wspnianie jedzenie!** Skorzystaj z okazji i zorganizuj pokaz tradycyjnych potraw z Twojego regionu w kontekście ich związku z zasobami naturalnymi.

52. Dowiedz się więcej o procesie **wyrobu wina, warzenia piwa i destylacji alkoholu** oraz w jaki sposób te procesy/produkty są związane z Twoim dziedzictwem.

53. Czy w Twojej okolicy znajdują się szlaki kulturowe związane z zasobami naturalnymi i wywodzącym się z nich dziedzictwem? Skontaktuj się z **Europejskimi Szlakami Kulturowymi Rady Europy**, aby poszukać możliwych synergii podczas organizowania wydarzeń.

54. Zorganizuj **konkurs plastyczny** dla młodszych dzieci.

55. Pracując z młodymi ludźmi w swojej społeczności, stwórz oryginalne plakaty ilustrujące **wpływ zmian klimatycznych** na przyrodę i krajobraz.

56. Współpracując z **nauczycielami biologii** – zaproś przyrodę do szkół, a szkoły na łono przyrody.

57. Jakie **lokalne rytuały i tradycje podkreślają rolę kobiet** i przyrody? Czy jest różnica w podziale męskich i żeńskich ról w okolicznych sklepach? Zbadaj ten temat we współpracy z lokalną biblioteką lub uczelnią i podziel się wnioskami ze swoją społecznością.

58. Zabierz grupę na **wycieczkę z przewodnikiem pieszym szlakiem turystycznym** po Parku Narodowym.

59. Odwiedź pobliski **rezerwat przyrody lub obszar szczególnej ochrony środowiska**.

60. Zaplanuj w swojej miejscowości **noc astronomii** lub noc bez sztucznego oświetlenia. Zachęć wszystkich do wyłączenia świateł i oglądania gwiazd!

61. Sprawdź, ile gatunków uda ci się znaleźć i zidentyfikować na szlaku **dziko rosnących kwiatów**.

62. Zaproś lokalną społeczność do udziału w warsztacie **budowania budek dla ptaków lub nietoperzy**.

63. Określ gatunek tyłu **drzew** na określonym obszarze, ilu zdołasz w ciągu 30 minut.

64. Zaproś historyków, naukowców, filozofów i ekologów na interdyscyplinarny panel dyskusyjny na temat **wartości środowiska naturalnego**.

65. Poproś przedstawicieli **lokalnych władz**, aby **opowiedzieli o planowanych działaniach mających na celu stawienie czoła zmianom klimatycznym** oraz o tym, w jaki sposób prowadzona przez nich polityka przyczynia się do ograniczenia negatywnego wpływu tych zmian.

66. Zaplanuj dyskusję na temat **związków swojego lokalnego obszaru z przyrodą na przestrzeni historii**.

67. Propaguj Wasze innowacyjne wysiłki, organizując panel na temat **bioróżnorodności i rolnictwa**. Sprawdź stanowisko Konwencji berneńskiej w sprawie ochrony gatunków i ich siedlisk i budowania współpracy pomiędzy państwami w zakresie działań zmierzających do ochrony przyrody.

68. Porozmawiaj o zwiększeniu **różnorodności biologicznej w Twoim ogrodzie lub mieszkaniu**.

69. **Wsluchaj się w przyrodę**. Stwórz wystawę odgłosów wydawanych przez dzikie zwierzęta.

70. Zorganizuj wieczór tematyczny poświęcony temu, w jaki sposób przyroda inspirowała **poetów i pisarzy**.

71. Zorganizuj **konkurs plastyczny lub fotograficzny o tematyce przyrodniczej**. Poproś uczestników o złożenie prac z wyprzedzeniem. Poproś lokalną gazetę o wydrukowanie zwycięskich zgłoszeń.

72. Zorganizuj **przyrodnicze „polowanie”**, wykorzystując listę przedstawicieli lokalnej fauny i flory, na której dzieci będą zaznaczać te gatunki, które udało im się znaleźć.

73. Odkryj **bogactwo drzemiące w odpadach!** Uracz swoje rośliny domowe filiżanką zimnej herbatki, a może nawet spróbuj wyhodować na starych fusach z kawy grzyby dla prawdziwych smakoszy.

74. Wybierz się na wyprawę do lasu i podczas **rodzinnego biwaku** dowiedz się więcej o dzikich zwierzętach.

75. Zachęć **dzieci do przeprowadzenia przyrodniczego śledztwa**. Niech wspólnie rozwiązują detektywistyczne zagadki podczas wycieczki do lasu, na plażę albo do parku.

76. Zaplanuj **zbieranie liści**. Sprawdź, ile różnych rodzajów potrafią znaleźć dzieci i stwórzcie z nich prace plastyczne techniką frotażu.

77. Europejskie Dni Dziedzictwa obchodzi się w 50 państwach. Nawiąż kontakt z grupami zajmującymi się ochroną dziedzictwa w innych krajach i sprawdź, czy możecie **współpracować w jakimś zakresie przy realizacji projektów** - od migracji ptaków do historii wymiany handlowej.

78. Pozwól wziąć udział w imprezach EDD **tym, którzy nie mogą się na nie wybrać**, np. planując wydarzenia w domach spokojnej starości.

79. Poproś **lokalne firmy** o sponsorowanie wydarzeń, udostępnienie archiwów lub wpuszczenie specjalnych wycieczek do ich siedzib lub na ich teren.

80. Zorganizuj lokalną **wymianę roślin i sadzonek!** Namów ludzi, by przynieśli niechciane rośliny i znaleźli dla nich nowy dom.

81. Jaka **roślina domowa jest najpowszechniejsza** w Twojej okolicy/mieście? Zorganizuj warsztat i zaprezentuj rady i sposoby dotyczące odpowiedniej pielęgnacji roślinki.

82. We współpracy z **sąsiednią miejscowością zorganizuj wycieczkę przyrodniczą** między tymi dwoma miejscowościami. A nawet wybierzcie miejscowość po drugiej stronie wzgórza lub lasu, niech to będzie prawdziwe wyzwanie!

83. Zorganizuj **specjalną wycieczkę** dla szkół/ osób starszych/osób z problemami w poruszaniu się/rodzin (w otoczeniu wiejskim, przemysłowym, naturalnym).

84. Pamiętaj o włączeniu w plan wydarzeń **wycieczki tematycznej z przewodnikiem „polowania”** na owady i rośliny, aby pokazać, jak ich szukać w środowisku naturalnym i badać je, nie szkodząc im.

85. Zorganizuj warsztat dla dzieci/młodzieży na temat **tradycyjnej sztuki rzemieślniczej bazującej na materiałach naturalnych** (np. trzcina, dynie, słoma i drewno).

86. Zorganizuj **praktyczną demonstrację użycia ziół i roślin aromatycznych** w celach kulinarnych, w ziołolecznictwie i dla osiągnięcia dobrego samopoczucia.

87. Zorganizuj **wolny wstęp do tradycyjnych ogrodów**, zarówno publicznych, jak tych przeznaczonych dla mieszkańców, i przeprowadź rozmowę o związku człowieka z przyrodą.

88. Zorganizuj akcję mającą na celu ochronę i utrzymanie istotnych cech Twojego lokalnego krajobrazu – wyznacz coroczny **Dzień Krajobrazu!**

89. Pracuj z lokalnym schroniskiem nad wdrożeniem **projektu adopcji zwierząt**/zademonstruj, na czym polega odpowiednia opieka nad zwierzętami domowymi w szkołach i na osiedlach mieszkalnych.

90. Zbierz i **zilustruj w artystycznej formie** tradycyjne opowieści/mity o przyrodzie – łącznie z krajobrazami, kwiatami, ptakami, drzewami i zjawiskami naturalnymi.

91. Zorganizuj pokaz **dziedzictwa drewnianego** i odkryj różne sposoby wykorzystania drewna w tradycyjnych budynkach, na budowie, w rzemiośle, w produkcji narzędzi, pojazdów, beczek do przechowywania produktów.

92. Zorganizuj wydarzenie poświęcone **tradycjom związanym z wodą**, prezentując wody termalne, fontanny, młyny i pompy wodne, itp.

93. Odwiedź/zaproponuj pomoc w ramach wolontariatu w instytucjach zajmujących się **konserwacją dziedzictwa**, takich jak zoo i ogrody botaniczne.

94. Zorganizuj pokaz **filmów związanych z przyrodą** dla dzieci/dorosłych (np. Drzewko oliwne, Film o pszczołach).

95. Stwórz obrazkowy scenopis badania charakteru obszaru lub krajobrazu dookoła Ciebie jako wyniku zarówno **akcji jak interakcji czynników ludzkich i naturalnych**. Jaki czynnik jest najbardziej zauważalny w Twojej okolicy?

96. Czy otaczający krajobraz jest częścią Twojej **tożsamości kulturowej**? Zapytaj dzieci w lokalnej szkole o to, jakie związki pomiędzy różnorodnością krajobrazu i różnorodnością kulturową przychodzą im do głowy – czy wszyscy jesteśmy kształtowani przez to, co nas otacza?

97. Zorganizuj dyskusję i określ rolę krajobrazu z punktu widzenia interesów publicznych w dziedzinie kultury, ekologii i społeczeństwa. **Czy krajobraz może tworzyć miejsca pracy?** A jaka jest rola zrównoważonego rozwoju?

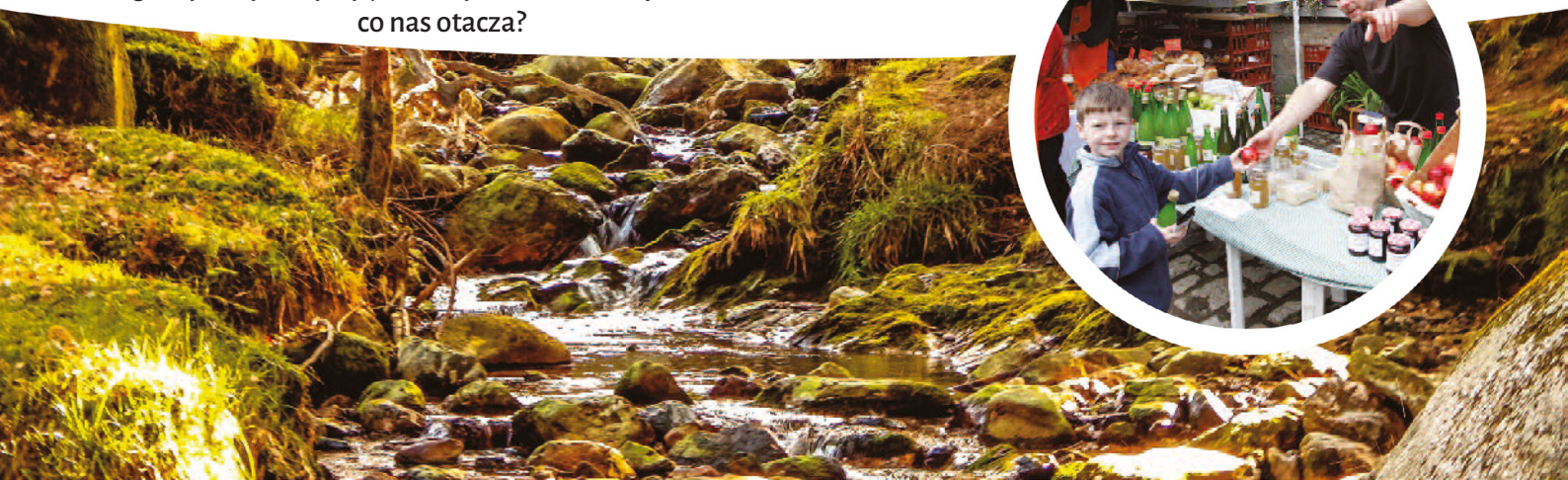
98. A gdyby udało się udoskonalić lokalny krajobraz? Zorganizuj warsztaty dla młodych ludzi w Twojej okolicy i stwórcie **krajobraz, jaki mógłby być tu zaprojektowany za 100 lat**. Czy zmiany klimatu przyczynią się do całkowitej transformacji Twojego obszaru? A co z rozwojem człowieka? Pamiętaj, by uhonorować nagrodą najlepszą wizję – wydrukuj ją w miejscowej gazecie lub udostępnij na swojej stronie internetowej.

99. Zachęcaj szkoły w Twojej społeczności do tego, by zaprojektowały i utrzymywały **szkolny ogródek i skład kompostu**.

100. Zorganizuj dzień wolontariatu, by **sadzić rodzime rośliny i drzewa** w okolicznych parkach, na okolicznych placach zabaw i podwórkach szkolnych.

101. Wesprzyj lub stwórz kampanię mającą na celu zachęcenie społeczności do **kupowania produktów regionalnych** i produkowanych na farmach, plantacjach i w fabrykach stosujących odpowiedzialne praktyki w zakresie prawa pracy i BHP.

EUROPEJSKIE
DNI **2017**
DZIEDZICTWA

DZIEDZICTWO | NATURA KRAJOBRAZ MOŻLIWOŚCI

www.europeanheritagedays.com

#EHDs

